СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 144. Джерзі Сиґі, Н. Дж., четвер, 23-го червня 1938. No. 144. Jersey City, N. J., Thursday, June 23, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСУЄ УХВАЛУ НА $3,753,000,000 ДОПОМОГИ

ГАЙД ПАРК (Ню Йорк). — Президент Рузвелт підписав ухвалу конґресу про видання 3 біліонів 753 міліонів долярів на ріжні допомогові роботи й безпосередню допомогу.

При підписанні закону президент висказав надію, що всі допомогові роботи будуть пущені в рух до 60 днів.

У розмові з ґазетярами президент заявив, що річний прихід населення Злучених Держав зріс тепер до 60 біліонів долярів.

ВРОЧИСТИЙ ПОХОРОН СЕН. КОПЛЕНДА.

СОФЕРН (Ню Йорк). — Сенатора Ройела С. Копленда поховано тут у вівторок дуже врочисто. Тіло вивезено зо старого домика, в котрім він жив, до єпископальної церкви, де відбулася відправа методиської церкви, до котрої він належав, а потім поховано його в Магве, Ню Джерзі. На похорон явилося велике число політиків, федеральних, стейтових і міських урядників та представників ріжних політичних орґанізацій.

БОРОТЬБА ЗА „ПОЛІТИЧНУ СПАДЩИНУ" ПО КОПЛЕНДІ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Лімен, ґубернатор стейту Ню Йорк, заявив прилюдно, що він думає кандидувати на становище сенатора, опорожнене через смерть Копленда.

Приятелі Ля Ґвардії, посадника міста Ню Йорк, виступають проти Лімена, кажучи, що це становище належиться Ля Ґвардії. Є ще теж інші кандидати, як Сидні Гилмен, президент кравецької юнії і віцепрезидент Комітету Промислової Орґанізації, суддя Семюел Розенмен і Нейтен Странс, федеральний мешкальний адміністратор.

ДАЮТЬ ЧЕК НА $1,010,000 НА БОРОТЬБУ ПРОТИ ПАРАЛІЖУ.

ГАЙД ПАРК (Ню Йорк). — Комітет для звеличання уродин президента Рузвелта доручив йому чек на $1,010,000, що представляє собою головну рату на фонд для боротьби з недугою дитячого паралїжу.

Президент підписав чек і передав його фундації.

ПЛЯНУЮТЬ ВЕЛИКІ ПАРАДИ ДЛЯ ВІДКРИТТЯ ВИСТАВОВОЇ ПЛОЩІ.

НЮ ЙОРК. — Корпорація Світової Вистави в 1939 році в Ню Йорку влаштовує цієї неділі врочисте заложення угольного каменя під федеральну будівлю, що стане на виставі. Заложення каменя доконає президент Рузвелт. В цій урочистості заповіли свою участь 157 представників 57 держав.

Президент буде промовляти на виставовій площі два рази: раз при камені, другий раз до 15,000 учителів, що зберуться на конвенцію своєї орґанізації.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ЛІТА ЗАЗНАЧИВСЯ ЛІТНЬОЮ ПОГОДОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральне бюро погоди доносить з ріжних сторін краю, що перший день літа, котре офіціяльно почалось у вівторок, зазначився в більшості справді літньою погодою. В багатьох місцях температура дійшла до 95 ступнів Фаренгайта. Зате в полудневих стейтах термометер нераз сходив до сімдесять кількох ступнів.

МАЛЮЄ НЕБЕЗПЕКУ ДЛЯ АМЕРИКИ ВІД НІМЕЦЬКОГО ШПИГУНСТВА.

НЮ ЙОРК. — Альберт Ґжезінскі, що був пруським міністром внутрішніх справ і два рази президентом берлінської поліції, заявив у розмові з ґазетярами, що поширення німецького шпигунства в Злучених Державах вказує на поважну небезпеку для Америки з боку Німеччини.

ПРОЦЕС ЗА КОМПАНІЙНІ НАСИЛЬСТВА ПРОТИ ЮНІЙ.

ЛОНДОН (Кентокі). — Два бувші обвинувачені, звільнені з лави обвинувачених суддею, станули на розправу як свідки оборони й заявили, що вони не знали, що орґанізація вуглевих підприємців уживала фондів, зібраних від власників, на фінансування терору проти орґанізаторів робітничих юній.

ЗАДУМУЮТЬ ЗАЛОЖИТИ „ОЧНИЙ БАНК."

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На зборах повітового Медичного Товариства розглядали лікарі проєкт заснування „очного банку", себто маґазинування очей для майбутніх очних операцій. Досі лікарі практикували вже переховування крови для переливання підчас операцій.

На думку д-ра Луїса Лерфелда, голови очного відділу згаданого товариства, очні тканини можна би переховувати без зіпсуття 24 години по смерті людини, що записала свої очі на таку ціль.

ПО ВДАЛІЙ ІНВАЗІЇ.

Здобувши місто Сучов у Китаю, японський уряд установив там нібито китайський уряд, залежний від Японії. На чолі цього так званого кіянґсунського тимчасового уряду станув Чен Це-мін, що був міністром освіти в китайськім уряді. На образку в чорному одінні премієр, а попри нього його жінка, японка з роду.

НОВА ПОЛІТИКА БИЗНЕСУ.

Відоме підприємство „Джанс-Менвил Ко." в Ню Йорку вибрало до своєї дирекції д-ра Волтера Джесопа, відомого виховника, хоч він не є бизнесменом. Він має обовязок представляти в раді директорів публичний інтерес, себто звертати дирекції увагу на новочасну відповідальність бизнесового підприємства перед громадянством.

ВЖЕ ГОВОРЯТЬ ПРО НАСТУПНІ ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ.

Питання кандидатур при наступних президентських виборах, що відбудуться в 1940 році, виринуло знову підчас розмови ґазетярів з Джозефом Кенедієм, американським амбасадором у Лондоні, з нагоди його повороту до Америки. Він рішучо заявив, що не думає кандидувати, бо, мовляв, така кандидатура булаб доказом нельояльности супроти президента Рузвелта.

НЕ ВІРИТЕ — ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ.

Обчислили, що людина має на одному квадратовому центиметрі голови пересічно 300 волосків. Чоловіки мають рідше волосся від жінок. Скількість волосся залежить теж від барви: білявка має на голові коло 140,000 волосків, шатинка 109,000, чорнявка 102,000, а рижа жінка коло 88,000 волосків. На одному центиметрі бороди повнолітній чоловік має — згідно з повищими дослідами — 23—30 волосків.

ЯК УРЯДУЄ РЕВІЗОР ЗАЛІЗНИЦІ.

На шляху Львів-Підгайці коло Підберізець залізничий ревізор підчас ревідування білетів зажадав від учня Малої Семинарії у Львові, Г. О., польського підпису на шкільній виказці, хоч був український підпис. Коли ревізор одержав відповідь, чи на виказці потрібні аж два підписи, він забрав із собою виказку й досі її не звернув. Учень, що доїжджає до школи з провінції, мусить тепер платити цілу ціну білетів їзди.

НАЗАД ДО МОРЯ.

Французькі рибалки мусіли кинути назад до моря понад 200,000 зловлених сардинок, бо фабрики консерв не почали ще праці після страйку.

ПОМЕР ТЕОДОР СОКОЛОВСЬКИЙ.

Дня 21. червня ц. р. помер у шпиталі в Гартфорді, Конн., Теодор Соколовський, що був одним з дуже діяльних і патріотичних українських студентів. Належав до У. Н. Союзу. Був загально люблений і шанований як серед молодих так і старших. У своїх і в чужинців. В. И. П.!

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ КУЛЬТУРА В ДУМАХ І І КОЗАЦЬКИХ ПІСНЯХ.

В Брні на Мораві, ЧСР, існує від низки літ Чехословацько-Українське Обєднання, що постановило тепер уладити цілий цикль викладів з ділянки українознавства. Ціллю цього відчитового циклю є познайомити чеське громадянство з нашою національною культурою.

Перший відчит виголосив чеський професор Рудольф Кучера про думи й козацькі пісні. Він дав докладний перегляд українських історичних дум і пісень від початків Козаччини аж до її занепаду, аналізуючи їх мистецьку красу. Сам заспівав кілька наших мельодій при власному фортепіяновому супроводі. Вказав також на те, що зпосеред сло별ян мають історичні пісні тільки українці, серби й москалі, а чехи лиш одну.

Відчит був змістовий і цікавий, бо проф. Р. Кучера, один з дуже рідких чехів — послідовних українофілів, є солідним знавцем українських народніх пісень. Уже перед світовою війною записував їх на східньо-українських землях, відбуваючи там довгі мандрівки. Понад 150 пісень (їх текст і мельодію), записаних безпосередньо від наших кобзарів, переклав у віршованій формі чеською мовою й хотів би видати їх друком. Одначе серед чеських видавців не знайшов ні одного, що схотів би зарискувати виданням твору про культурні надбання словянсько-українського народу.

ДИВОГЛЯД З ШІСТЬОМА НОГАМИ.

Повідомляють з Познання, що в Ожехові прийшло на світ одному селянинові порося з шістьома ногами. Дві задні ноги нормальні, зате на переді крім нормальних є ще дві додаткові. Порося здорове.

НИНІШНЯ МОЛОДЬ.

16-літня учениця ґімназії сс. бенедиктинок у Львові, Боґуслава Поляківна, покинула батьківський дім, залишивши тільки прощальний лист. З листа ясно, що Полляківна не має наміру вернутися додому. Їй було неприємно слухати дорікань батьків за її злі поступи в науці. Грозили їй дві двійки. В листі учениця пише, що сама заробить собі на життя, а якщо це їй не вдасться, то покінчить з життям.

ТАЄМНИЦЯ ПОЛІЦІЙНОГО СЛІДСТВА.

„Краківський Курєр Вечорни", обговорюючи судову розправу якихось Вуйціка і Мархевки, що продали за 15,000 зл. крадених з ґуртівні заліза товарів, а потім у слідстві згадали про працівника фірми Гайдука як спільника, — пише, що Вуйцік і Мархевка зізнали на розправі, що про Гайдука згадали вони тільки під тортурами поліції. Та проте суд засудив усіх трьох. Тоді оборонець зголосив апеляцію, в якій давав докази на те, що всіх обвинувачених 5 днів морили голодом, шарпали за волосся, били в пяти ґумовими палками й разили електричною струєю при закладанні ланцюшків на руки. Вязничний лікар ствердив на тілі обвинувачених ріжні зміни. Не вважаючи на всі докази оборони, перший присуд затверджено.

ЗЛОВИЛИ ВБИВНИКІВ Д-РА ХИЛЯКА.

В Ліську арештували в обЛаві Тофіля Луща з Ліська, Адама Ґриняка з Залужжя, Василя Шапку з Трепчі й Броніслава Руба з Сянока під замітом убивства адв. д-ра Теодора Хиляка в Ліську. Арештовані зізнають, що д-ра Хиляка замордував Руб. Руб щойно вийшов з вязниці, де відсиджував кару 3-літньої вязниці.

КІСТЯК МАМУТА НА ВОЛИНІ.

В селі Будеражі, повіт Здолбунів, господар Михайло Журба, копаючи на подвірю криницю, натрапив у глибині 14 м. на кістяк величезного звіряти. Припускають, що це кістяк мамута. Викопалину зараз забезпечено.

15,000 ПУБЛИКИ Й ПОВЕРХ 2,000 ДІТЕЙ НА „СВЯТІ МОЛОДІ"

ЛЬВІВ. — Українська преса розписується з великим захопленням про рідно-шкільне свято у Львові, яке відбулося в Українськім Городі. У дефіляді шкільної молоді взяли участь 2,320 осіб зо шкіл середніх, народніх та з захоронок. До ритмічної вправи-молитви станули 1,600 осіб з молоді, а виконано це при грі орхестри, що відіграла гимн-молитву „Боже великий, єдиний". На свято прибув митрополит Андрій Шептицький, якому молодь справила велику овацію. Точки програми виконано зразково; з найбільшою дбайливістю. Видно було наглядно велику працю „Рідної Школи". Найефективнішою точкою програми і притім наскрізь ориґінальною були „Живі шахи". Уплянував це інспектор Будз, а виконала вчителька Біґунівна. Одяги були у барвах: жовтій і блакитній. Кожна фіґура живих шахів мала відповідний одяг: хлопчики — козаки, біґуни — козацькі сотники і т. д. Ориґінальні, прегарні, сперті на музейних зразках історичні одяги гетьманської доби запроєктувала пані І. Ґурґула. Ця точка програми викликала величезне захоплення серед публики, якої було до 15,000. Відбулися також на бічних грищах змагання поодиноких шкіл „Рідної Школи" у спортових грах.

Не можна обійтися!

Свято Молоді, пише кореспондент „Діла", виявило наглядно, що ні українська молодь ні українське громадянство не може обійтися без Площі Сокола-Батька, де саме відбулося це свято.

УКРАЇНІКА В ГОЛЯНДСЬКІЙ ТА БЕЛЬҐІЙСЬКІЙ ПРЕСІ.

ЛЬВІВ. — Ж. П., кореспондент „Діла" з Бріселі, стверджує, що ту скількість матеріялу яка появилася в голяндській і бельґійській пресі про Україну в звязку з убивством полк. Коновальця, можнаб назвати „невиданою досі українікою". Пише, що далі появляються там нові статті, що описують ріжні сторінки української політичної дійсности на всіх українських землях. А пишуть про це і такі часописи, які досі цілком не цікавились українськими справами.

ПОЛК. КОНОВАЛЕЦЬ І СУХЕНЕК.

ЛЬВІВ. — „Діло" згадує про те, що колишній начальник національного відділу польського міністерство внутрішніх справ, Сухенек, подав у часописнім інтервю, що особисто стрічався з полк. Коновальцем, але, мовляв, державна тайна не дозволяє йому виявити ближчих подробиць. „Діло" твердить, що полк. Коновалець був дуже обережний у своїх зустрічах. Пише, що знає, що в Женеві не вдалося з ним мати інтервю навіть дуже поважним журналістам, що приїздили до Женеви на збори Ліґи Націй. Тільки раз, підчас одного конґресу національних меншин, познайомився Сухенек з полк. Коновальцем на коридорі в Лізі Націй, представившись йому як журналіст. Полк. Коновалець, пише „Діло", був прикро вражений тим підступом і дав це Сухенкові відчути.

ЯКБИ НА ПРИКАЗ!

ЛЬВІВ. — Українська преса подає за польською Аґенцією Телеґрафічною з Москви, що советська преса писала перед замахом у Ротердамі дуже багато про полк. Коновальця й О.У.Н. А по замаху цілком замовчала.

ПРОТИ „ЄДИНОЇ НЕДІЛИМОЇ".

ЛЬВІВ. — Доносять з Києва, що ҐПУ арештувало кількох редакторів „Вістей" і „Пролетарської Правди" за те, що вони не помістили відозви московських комуністів до українських. Та відозва накликувала до поборювання українського сепаратизму та назвала Україну „нерозривною частиною СССР."

РЯТУЮТЬСЯ ПОДІЛОМ.

КИЇВ.—Донецьку область України поділено тепер на дві області: сталінівську та ворошиловгородську. Ціллю тої зміни є децентралізація управи донецьких копалень. А децентралізація це єдиний засіб на спинення щораз меншої продукції українського гірництва. Так це виясняє советська преса.

УТОПИЛИСЯ 30 СЕЛЯН.

БЕРЕСТЯ ЛИТОВСЬКЕ. — Вилетіло дно з човна, яким перевожено селян через ріку Буг. Потонули 30 осіб.

ЯК Є З „ІДЕАЛАМИ" В СОВЄТАХ?

МОСКВА. — Вже розстрілили Беті Ґлан, про яку від року не було ніякої чутки. Це та, що її величали советські ґазети „ідеальною советською дівчиною". Завідувала вона московським Парком Культури і Відпочинку й тішилася довгий час надзвичайною популярністю. Була часто гостем американського посла Булліта. Тепер її зараховано до „ворогів народу".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕБА ДОПИСІВ, АЛЕ ЖИВИХ

Читач шукає в часописі назагал чогось цікавого. Такого, що відірвалоб його від щоденних турбот, від буденщини, що піднеслоб його на дусі, заставило його до думання, або розвеселило. Живий про живе думає. Значить, вимагає всюди життя, акції. І це останнє чи не найважніше. Але саме з тим стоїть справа якнайгірше, коли приходиться редаґувати український часопис і подавати в нім відомості про таку акцію. Зокрема про акцію між українцями в Америці. І от на те змушені ми звернути увагу наших дописувачів.

Наш часопис є переповнений списами жертв на ріжні народні потреби. Ті списи забирають аж надто багато місця, коли зважити, що часопис обємом невеликий, що має всього чотири сторінки друку. Але допомогова справа це — акція. І то благородна, яка зродилася й виплекалася з трудом. Тому ми її піддержуємо далі. Але питаємо: Чи дійсно мусимо засипувати часопис аж надто великими списами імен і то часто з дуже дрібними пожертвами, чи часами не вистарчилоб подати тільки новинку, що в тій і тій місцевості зібрано на ту і ту ціль таку чи інші суму грошей? Особливо, коли збірка виносить кілька долярів. Чи треба оголошувати тих, що ходили з капелюхами?

Та є ще одні дописи, які забирають дуже багато місця, і то цілком без потреби. Бо чи треба доконче подавати в дописі, які це діти деклямували і танцювали, які співали чи грали, і що співали, грали чи танцювали, коли описується Свято Матери? І коли тих дітей десятки?! Чи це треба подавати про закінчення шкільного року в якійсь громаді в такий спосіб, щоб вимагати, щоби було поміщено, що і яка дитина деклямувала чи співала? Чи треба розписуватись доконче поіменно про виступи на ріжних виставах таких малих дітей, які навіть не вміють іще читати та добачити свого імени в ґазеті? Чи треба доконче подавати ймена цілої низки бесідників, що відкривали й закривали наради, чи вистави, чи концерти, хоч, як усі добре знаємо, багато з них ледви з бідою видушили одно чи два речення? Чи мусимо виписувати цілу купу людей як бесідників, хоч вони не виголошували ніяких бесід, а тільки, як це також знаємо, заявляли, що їх несподівано покликано до слова, та що вони дуже раді, що є присутні? А таких дописів одержуємо дуже, дуже багато. А коли пробуємо хоч трохи їх скорочувати, то стягаємо на себе невдоволення. Бо завівся в нас такий звичай, що треба кожному догодити. Тільки мало хто застановляється над тим, чи таким поступованням догоджуємо ґазеті, громадянству, самій справі.

Завівся також звичай, що дописувачі, коли здають звіт про якийсь концерт чи віче, то виписують цілими сторінками про те, що є повторенням того, чого повно у вступних статтях. І тому всі дописи такі монотонні. Бо всі зладжені на одно копито. Тому треба й тут зміни. Менше дрібноти, а більше змісту, життя, акції.

„ПОБРАТИМИ"

Під таким заголовком появився бюлетин **Української Пресової Служби** в Женеві, в якім подається два голоси швайцарської преси. Один голос має закраску большевицьку, а в другім пробивається польський вплив. Та, не зважаючи на ті голоси, пише У. П. С., швайцарська преса поставилася назагал як до особи полк. Евгена Коновальця так і до українського визвольного руху дуже прихильно. Часописи помістили портрети полк. Коновальця, а деякі, як от „Ле Курір" у чорній обвідці.

Про згадані вище два голоси подає У. П. С. таке:

Комуністична ґазета **„Ле Травай"** з 1. 6. 1938, що скрилась під маркою соціялізму, бож відомо, що в Женеві комунізм заборонений, нападає на полк. Коновальця за те, що він не давав спокою Лізі Націй, як жив у Женеві. Редактором її є відомий комуніст Ніколь, що був колись шефом кантонального женевського уряду і за намовою **Літвінова** всіми силами старався викинути полк. Коновальця з Швайцарії. Він за своїм підписом містить статтю **„Політичний тероризм. Коновалець — український терорист на службі Ґештапо. Роля таємничих протекторів у Берні"**. Женевська ґазета „Трібін" публікує про полк. Коновальця прихильну статтю. Ніколь уважає за відповідне висвітлити справу (в неприхильному дусі. — Примітка редакції). Далі він пише, що Коновалець вспів осісти в Швайцарії завдяки некоректності литовського консуля, що видав йому пашпорт. Ця некоректність повстала внаслідок непорозуміння між Литвою і Польщею. Литва протеґувала Коновальця проти Польщі, лодібно, як це робить і Ґештапо та німецькі пропаґандисти. В женевській поліції є велика тека про того чоловіка. В тій теці зібрані домагання Польщі і її заступництва при Лізі Націй, щоб Коновальця викинути з Женеви, бо він може колись виконати атентат на когось. Першим, що рішився викинути Коновальця з Женеви, був шеф поліції **К. Ф. Мартен.** Він опирався на тому, що Коновалець не мав доказу на те, що йому потрібно жити в Женеві, та що його минуле життя було дуже бурхливе. Рішення було занульоване, бо в Берні Коновалець мав міцних протекторів. У міжчасі Коновалець зручно доказав був, що його діяльність звернена в першу чергу проти Московії. Коли в Женеві прийшли були до влади соціялісти (комуністи з Ніколем на чолі), вони кілька разів займалися справою Коновальця. Опір Берна проти цього та позиція самого Коновальця дали змогу Ніколеві пізнати, що тут іде про інтернаціонального терориста, якого підпирає німецька Ґештапо. Коновальця викинено ще два рази з Женеви, але відповідний департамент у Берні не допускав до остаточного заладнання справи. В тій справі довгі місяці велося листування між Женевою та Берном. Вкінці Коновалець дістав наказ у короткому реченці покинути Женеву, але і тут Берн наказав продовжити той реченець, покликуючись на труднощі переїзду, та що син ходить до школи і т. п. Досі Берн не зважав на ті справи, але у випадку Коновальця їх узгляднив. Женеваж натискала на викинення, бо Коновалець був дуже небезпечним для Ліґи Націй. У тому часі Коновалець дав до пізнання, що він працює не лише проти Польщі, а й проти Москви. Через те якісь особи в Женеві вважали за відповідне посилити охорону московського міністра Літвінова і слідкували за Коновальцем. Аж у тім моменті взялась до праці федеральна поліція. Досі вона не вважала скандалом, що Коновалець загрожував життю представникам держав у Лізі Націй, а стало скандалом, що ті представники хоронилися власними силами перед Коновальцем. Федеральна поліція арештувала 3 людей, що дбали за безпеку Літвінова. Піднявся крик, що на швайцарській території працює чужа поліція. Прийшло до процесу. Один з тих 3 людей дістав 45 днів вязниці (умовно), а два інші, випущені за каввцією 20,000 фр., не ставились на розправу і їх засуджено на 18 місяців тюрми позаочно. Відповідальним за ту аферу був Коновалець. Він мусів покинути Швайцарію. Його життя в Женеві не було загрожене. В Женеві його берегли тому, щоб він не виконав атентату на когонебудь. Тут Ніколь пригадує, що кожна делеґація мала свою службу охорони, і то навіть міцну. Свого часу італійська служба була дуже чисельна. Всім про те відомо, що Німеччина, хоч не має нічого спільного з Женевою, вдержує в Женеві спеціяльних шпигунів та поліцію. Та федеральна поліція не інтервеніює. Вся буржуазна преса говорить, що Коновалець згинув з руки московського аґента. Це неможливе — твердить Ніколь. На його думку, Коновалець упав жертвою внутрішньої борні між біломосковськими терористами, що служать інтернаціональному фашизмові. Вони гризуться і вбивають себе взаємно. Тут він пригадує зникнення з Парижу двох московських ґенералів та більше число атентатів. Все те робиться тому, щоб заняти відповідне місце в очах Риму та Берліну. Тека про шпиґуна Тидлі каже про те дуже багато. До тої справи Ніколь іще хоче раз повернутись. Стільки Ніколь у „Ле Травай".

Друга женевська ґазета, **„Журналь де Женев"**, з 1. 6. 1938, що стоїть під посереднім польським впливом, містить також досить довгу статтю про полк. Коновальця на підставі матеріялу, що його доставив редакторові тієї ґазети директор пресової аґенції **„Офінор"** з Женеви, п. **Михайло Єреміїв,** еміґрант з Великої України, що живе в Женеві з польським пашпортом, хоч не є польським громадянином. „Журналь де Женев" пише, полк. Коновалець, який жив довший час у Женеві, впав жертвою осоружного московського атентату. Він мав дістати 23. 5. в Ротердамі валізу з документами. Він був надто довірчивий і, не зважаючи на остороги, пішов на побачення з аґентом та взяв валізу. Підчас повороту до готелю вибухла пекольна машина у валізі і Коновалець згинув на місці. Між раненими від вибуху був і комуніст М. Т., що недавно приїхав був з Німеччини, де був арештований довший час. Слідство велося зпочатку в тому напрямі, мовбито атентат приготовляли на згаданого комуніста. Одначе поліція встановила, що акт виконав московський аґент Валюх. Голяндський уряд приобіцяв велику суму грошей за зловлення атентатника. Коновалець жив давніше в Пті Саконне в Женеві. В 1935 році федеральна поліція дізналась про змову московських аґентів на життя Коновальця. Шефом змовницької орґанізації був Карль Петер Норман, а його помічниками Йосиф Стрен, австриєць, і Жан Ернест П. з Пранжен коло Льозанни. Що П. підготовляв атентат на Коновальця, це видно з його деклярацій. Він стояв у звязку зо своєю сестрою, що працювала в одному з швайцарських посольств. П. наглядав за Коновальцем та фотоґрафував його мешкання. Справою занявся суддя Фуа. В Ціріху і в Женеві арештовано трьох чоловіків. Двох випущено на волю за кавцією 20,000 фр., а П. випущено за 1,000 франків. Засуд видано 24. 7. 1936 року. Норман і Стрен дістали позаочно по 18 місяців тюрми, а П. засуджено умовно на коротку вязницю. Оба перші не ставились на розправу. Держава дістала їх кавцію в сумі 16,000 фр., а решту, 4,000 фр., дістав адвокат обох (Дікер, приятель Літвінова).

Коновалець став жертвою атентату московського ҐПУ. Він був колись командантом одної з українських армій у протибольшевицькій війні, а в останніх часах шефом протипольського руху між українцями. За існування української держави Коновалець вславився був орґанізацією леґіону стрільців, що добули собі славу в боротьбі за незалежність України. Він командував тими леґіонами підчас спільного польсько - українського маршу на Київ і в тому часі не проявляв протипольських настроїв. У 1925 р., користаючи з інтернаціональних тенденцій, Коновалець створив був протипольський рух. Сильно амбітний, він відділився був від наступника Петлюри, Лівицького, шефа уряду на вигнанні, що підписав приятельський договір з поляками. Коновалець створив був у Польщі терористичні ґрупи, які послідовно виконували саботажі і вбивства між поляками й українцями, яких посуджував за байдужність до української справи. Молодь Галичини, що мала вже забагато терору, покинула Коновальця. Німецько-польське наближення розкрило карти терористів. Вони шукали всюди помочі. Коновалець мусів скінчити як Іґнат Райс, колишній большевицький аґент, з рук другого большевицького аґента, Валюха. Той утік на корабель „Менжинський" і виїхав. Той факт дає змогу вникнути в таємничість інтернаціональних відношень та таємних цілей акції Коновальця. Смерть Коновальця нанесла рішальний удар протипольському рухові українців.

Стільки Єреміїв про полк. Коновальця. Коли пригадаємо недавнє інтервю польського міністра **Сухенека - Сохацкого** про полк. Коновальця, то стане ясним що тенденції Сохацкого і Єремієва однакові: дискредитувати память Коновальця серед українства. Сухенек твердив, що полк. Коновалець бачився з ним і переговорював і дуже таємничо не хотів про те нічого казати, а Єреміїв твердить остентаційно-таємничо, що Коновалець був большевицьким аґентом. Третім побратимом у компанії є **Ніколь,** явний московський аґент.

Москва, Варшава й аґенти обох у Женеві працюють спільно для одної мети: дискредитації українського визвольного руху. Для ворогів України всякі засоби добрі і не дорогі. Москва видає ґазету в Женеві та вдержує редакцію, а Польща піддержує ґазету в Женеві та посередньо утримує редакцію. Як на одну ґазету, то редакція досить чисельна: Єреміїв з дружиною і сином, що в женевському університеті фіґурує як поляк, бувший співпрацівник Макогона в Женеві Троцький з дружиною, бувший націоналіст, дириґент Чехівський з дружиною і ще може дехто. Акція на женевському терені ведеться під омофором уенерівців, що їм безпосередньо підлягає Єреміїв. Безпосереднім шефом Єремієва є син А. Лівицького з Варшави, що живе в Женеві. Які звязки має „Офінор" з Москвою, треба ще вияснити. Є відомим, що редактор „Офінора" користується в московських большевицьких кругах, що живуть у Женеві під маскою іміґрантів, добрим іменем. Необережність „Офінора" дійшла так далеко, що напр. на святі української незалежности в січні були присутні всі ті московські аґенти та відповідні польські чинники. Українським редакціям варто подумати над тим, чи мають передруковувати вістки, подавані Офінором. Тепер ясно, що є Офінор і його редакція, та що є уенерівці, що криють ту акцію.

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВИ МАП У РИМІ

В суботу, 11. червня, в шестій годині вечором, у пятьох салях Інституту Східньої Европи (на віа Люкреція Каро) в Римі відбулося відкриття вистави українських історичних, ґеоґрафічних, економічних та статистичних мап і діяґрам. Збірка історичних мап, у числі 25, походила з приватної колекції інж. Дмитра Андрієвського з Бриселі, що ласкаво віддав цю свою збірку в розпорядження орґанізаторів вистави, а ґеоґрафічні й економічно-статистичні мапи і діяґрами походили від проф. Кубійовича і представляли великі ориґінали тих мап, що увійшли в склад відомого „Атлясу України й сумежних земель" Кубійовича.

Усю технічну роботу влаштування вистави перевели професор Р. Лісовський та чотири українські студенти, що вчаться в тутешніх вищих школах. Роботи прийшлося зробити чимало, бо треба було виготовити катальоґ італійською мовою, і, особливо, додати на всіх мапах і діяґрамах італійські написи та пояснення.

Та все це було зроблене з найбільшою дбалістю, і коли численна українська й особливо італійська публика почала збиратися до помешкання Інституту, всі висловлювали найбільше признання для орґанізаторів вистави, що давала студівникам східньої Европи цілком нові, пильно оброблені дані щодо національно-етнічного, політичного, історичного та господарського стану величезної території, яка, хоч і поділена між чотирма державами, то все носить одну й ту саму назву „Україна", бо заселена одним і тим самим народом, що говорить однією й тою самою українською мовою.

Велике зацікавлення викликали історичні мапи зо збірки Андрієвського.

Серед присутніх треба особливо відмітити проф. Роберта Альмаджа, професора римського університету, члена Королівського Ґеоґрафічного Товариства, одного з найбільших ґеоґрафів сучасної Італії, що в „Універсальній (кількатомовій) ґеоґрафії", виданій кілька років тому, присвятив дуже багато місця Україні; потім пані Веча Кавалєри, директорку школи Східніх Мов у Римі, проф. Льо Ґато, директора Інституту Східньої Европи, проф. Меноті з римського університету, проф. Маніно, специяліста етноґрафа, бувшого посла до парляменту Е. Інсабато, проф. Йолі-Інсабато, д-ра Тревезоно з „Рома Фашиста", д-ра Комфорто з міністерства народньої культури, незнаного мені ближче кореспондента фльорентійської „Націоне", що пильно вибирав статистичні дані, кількох професорів больонського університету, численних представників литовської кольонії, що особливо цікавились історичними мапами та інших.

Вистава залишиться відкрита тиждень, до 18 червня, і певно притягне ще чимало відвідувачів, які з тої чи іншої причини бажатимуть поглибити в скорий спосіб свої знання щодо України і її населення в сучасності й минулості.

За тиждень має бути інавґурація при Конфедерації Професіонів і артистів вистави української ґрафіки, що має бути особливо цікава й багата. В ній будуть виставлені праці 33 українських артистів ґрафіків першорядної ваги. Артистичною частиною вистави завідує проф. Р. Лісовський, але про це я напишу пізніше.

Евген Онацький, Рим.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Сейнт Джозеф, Мізурі. — Звіт про ювилей 355 від. У. Н. Союзу простуємо так: Члени вплатили до каси товариства за 25 років $3,000. Допомог з каси товариства виплачено 1,700. С. Юркевич був касієром у 1913 році.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

8)

А ще через кілька мінут розброєні москалі залишали село. Кожний ніс на спині туго виповнений мішок. Зброю і коня оставлено лиш поручникові. Селу дісталася здобич півтори сотки крісів, кільканацять тисяч набоїв і трицять пароконних возів, повних майна.

В часі роззброєння хорунжий десь зник...

VI.

Соняшний день Великодня. Весело розкидає сонце своє гаряче проміння на степ, купається в ледве помітних хвилях, звідти завертає на чепурні білі хатки в позеленілих садках, на хрести й могили довкола старої сільської церкви. Пробивається у вікна церкви і ясними гарячими жмутами падає на голови вірних, грається сивим волоссям і сріблястими ризами старого священика. Злучується, зливається в одну гармонію з голосами хору, мягко відбивається від увішаних хоругвами й образами стін і кидається вверх, під баню, дріжить, тремтить і заникає там.

Радісний, торжественний спів перемоги життя над смертю розноситься по церкві. Спів і сонце, сонце і спів. Годі уявити собі радісний спів у хмарний слотливий день, коли душа нудьгує і тужить за світом, за сонцем, за ясною блакиттю неба.

Велике село все майже зібралося в церкві. На почесних місцях коло крилоса молиться старенька, як і її чоловік, сива паніматка. Рядом з нею стоїть високий брунет з сивавою невеликою борідкою, лікар з місцевої лічниці, доктор Ґалієв. Ще малим він приїхав зо своїми родичами з Сербії, після російсько-турецької війни за визволення балканських словян, у Росії здобув освіту, одружився з українкою й осів на стало в Україні. Повдовівши ще замолоду, одружитися вдруге не забажав. Увесь свій час і знання присвячував лікуванню хворих селян околичних сіл та робітників з копалень. Підчас світової війни працював у військових шпиталях, може тому і постать його більше нагадувала військового старшину ніж лікаря. Після війни знов осів на старім місці. Не визначував ніколи собі винагороди за поміч, поради, й оглядини переводив задармо, а частенько і на ліки давав якомунебудь хворому бідакові. Добра слава про доктора йшла по всій околиці і до нього їхали недужі частенько і за 50 верств. Життя в Україні і щоденні взаємовідносини з українським селянством переродили його. Почував себе українцем ще задовго до революції, знав добре історію України, літературу, говорив гарно українською мовою, хоч без сумніву гаряче любив і свою первісну вітчину — Сербію й заопікувався попалими в Україну своїми земляками.

Далі стоять кілька вчителів і вчительок з новозаснованої української ґімназії у сусідніх Тернях. Серед них особливу увагу звертає Михайленко своїм виглядом суворої рішучости і доброти. За ними рядами стоять учні й учениці ґімназії і початкової школи в живописних сільських уборах. Виріжнюється від них своїм міським убранням лише Василь Омеляненко, здоровий, може вісімнацять-літній юнак, син управителя копальні, що добився на Свята з далекого Катеринослава, перебувши небезпечну подорож. Виріжнюється від інших і Віра своїм замислено-сумним виразом, таким незвичайним у часі найбільшого християнського свята. За ними вже збитою масою стоять жінки, чоловіки й підростки і моляться вокреслому Христові.

Та не видко на лицях селян радісного настрою, не веселить душ торжественний спів добре вишколеного сільського хору. Навпаки. З лиць селян пробивається журба, сумніви і непевність. Якась укрита думка пригноблює їх, затроює радісні дні свята, невідступно непокоїть їх. І не диво. Щойно вчора вони примушені були битися з москалями, з тими, з якими роками висиджували в окопах на далекому заході, з якими разом переносили всі невигоди і небезпеки війни. Ті пішли переможені, а тепер насуває ворог, австрійці і німці, з якими велася чотири роки зажерта війна, які навіть хрещеної мови не розуміють, забирають увесь хліб, худобу і відсилають до своїх зголоднілих країв, забирають у полон і всіх чоловіків та заставляють тяжко працювати в голоді і неволі, бють і стріляють за леда яку дурничку. Ось нібито і свої допустилися крадіжів, загрожували спалити село і спалилиб, колиб не стрілянина. А щож тоді вороги?... І сумно схиляються в роздумі селянські голови, зідхаючи засилають гарячі прохання до Воскреслого відвернути від них цю нову напасть.

Старий священик вийшов з вівтаря з хрестом.

— Парафіяни! — звернувся він. — Поки цілувати хрест, хочу ще сказати вам кілька слів. Багатьом з вас певно відомо, що наша українська влада, не мігши дати ради із збольшевиченими фронтовими російськими частинами і відділами червоноґвардійців, з метою очистити Україну від московських військ, попросила Німеччину й Австрію допомоги. Не наше діло входити в доцільність чи недоцільність такої постанови уряду. (Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАД СВІЖОЮ МОГИЛОЮ.

Коли з цього життя відходить від нас близький чоловік, то мимоволі переходиш думкою шлях свого знайомства з ним. Відійшов на той світ о. Олександер Ніжанківський. Україна втратила вірного сина, непохитного патріота, завзятого працівника й слугу Української Ідеї. Скромність цього чоловіка не дозволяла йому висуватись наперед. Він завше був у тіні: не займав високих, видних становищ, не робив здвигів, не виголошував промов, не писав статтей, але його загальнокультурна робота серед нашого громадянства в Америці, організаційна та просвітна праця серед нашої молоді, національне асимілювання її, музичне виховання та вщеплення любови до рідної пісні — ввесь цей муравлиний труд заслугує на найвище признання.

Де, при яких, іноді просто жахливих, обставинах не приходилось би працювати покійному, він завше був той самий: вічна невтомність, постійне напруження всіх сил, невичерпна енергія і завше одна і таж ідея — все для української народу, для української молоді, для добробуту й культури синів України, яких доля занесла в Америку. Далека батьківщина світила йому провідною зорею, і він хотів, щоб і наша американська українська молодь, так як і він сам, любили її, далеку, їм не знану, але прекрасну й рідну. З цього шляху він ніколи не звертав, хоч який той шлях іноді був тернистий.

Мене особливо звязала з родиною Ніжанківських любов до рідної пісні та ентузіязм у хоровій справі. Шановна дружина покійного о. Олександра, пані Катерина (з Паюків), сама селянського роду, є втілена народня пісня. Вона була вірною помічницею і товаришкою покійного не тільки в житті, але й у мистецькій праці: навчала хори, вчила дітей музики і віддавала цьому всю душу, як і її покійний чоловік. Не дивно, що в товаристві цих двох фанатиків нашої пісні й хорового співу я завше чувся як у рідній семі. В них я знаходив собі і однодумців, і слухачів, і співрозмовників. Найкращі й найпродуктивніші хвилини мого американського життя я провів в оточенні цієї милої родини. Там для мене відчинялось джерело музичних ідей, і багато з того, що я зробив за останні роки, передумано й написано в їхній гостинній хатці в Сіморі, серед чудової природи. Було написане не тільки на папері, але й у мому серці подякою, віддано-ю й незломною дружбою. І тепер я ввесь час переношусь думкою в 1919 рік, коли біля Стрия, в Галичині, на Великдень, у своєму гарному домі гостив мене й капелю брат покійного, о. Остап Ніжанківський. Моя капеля вирушала тоді за кордон і перший, що виряжав мене добрим товариським словом та впевненням художнього успіху, був о. Остап Ніжанківський. А коли його слово здійснилось і капеля приїхала до Америки, вже закватчана европейською славою, то перший, що зустрів мене (на бенкеті в Ню Йорку) був другий Ніжанківський, покійний о. Олександер. Від того часу аж до останньої хвилини свого життя він був моїм щирим і доброзичливим другом. Останній його лист до мене приносив смутну вістку про безнадійний стан його здоровля. З сумом і сльозами доволось мені нести його ґрудну на місце вічного відпочинку... а в голові ввесь час була думка, що не треба сумувати, а треба радіти, що в цих часах егоїзму, матеріялізму та душевної холодности можна ще було зустріти безкорисного друга, з яким тебе лучила любов до рідного народу і його пісні.

За це все нехай буде покійному моя вічна подяка, до якої певно приєднається ще багато душ, що ближче знали й розуміли покійного.

Олександер Кошиць.

ГРОМАДСЬКЕ ЗОБОВЯЗАННЯ В СПРАВІ УЧАСТИ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

За почином головних українських допомогових організацій в Злучених Державах, тобто Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, Провидіння й Народньої Помочі, зіхалися представники 148 місцевих та осередніх товариств та організацій, а крім цього багато інших громадян, на наради до Ню Йорку в неділю, 27-го березня 1938 р., і там одноголосно ці представники рішили, щоб американські українці взяли активну участь у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 р. До введення ухвали в життя вибрано тоді Український Комітет Світової Вистави, що опісля перетворився в Українсько-Американське Виставове Товариство.

Уряд цього товариства взяв на себе обовязок в тому переконанні, що це не його особиста справа, але справа всього українського загалу. Що це так виглядало, можна судити з цього, що далеко ще перед скликанням зібрання з 27-го березня б. р., обговорювано справу української участи у Світовій Виставі на сторінках української преси, на нарадах осередніх та місцевих товариств та при ріжних інших нагодах. Значить, ця справа була вже заздалегідь спопуляризована. Члени комітету, тепер члени й уряд Українсько-Американського Виставового Товариства, що дали себе вибрати до ведення справ, звязаних із українським виступом на Світовій Виставі, були тієї думки, що вони дістають доручення українського загалу в Америці, щоб робити всі приготування. За те цей загал обовязується від себе сповнити те, чого від нього буде вимагати уряд. **Отже це було неначе двосторонне зобовязання між урядом Українсько-Американського Виставового Товариства і українським загалом в Америці.**

Із комунікатів в ґазетах можна заключати, що уряд зробив і дальше робить все, що до нього належить, а громадянство своєї частини зобовязання не сповняє як слід.

Головною точкою зобовязання на початках є зібрання відповідної суми гроша на започаткування праці. Опісля, в міру поступу праці, ці грошеві посилки мусять зростати, щоб покрити всі видатки, яких така праця вимагає.

В теперішній стадії грошеві жертви, прислані до касієра Українсько-Американського Виставового Товариства такі малі, що уряд товариства вже тепер припізнився із виконанням деяких робіт, бо нема чим навіть початкових плянів фінансувати.

Хай **українське громадянство** прийме до відома, що воно, а не уряд У. А. Виставового Товариства, **буде відповідальне** за всяку проволоку чи недостачі в виконанні програми. Із жертвами та дарами нема що дальше зволікати. Хай ті, що вже мають призбирані жертви, негайно їх висилають на руки касієра, а ті, що ще не зложили дару, хай його складають.

Головно ці товариства й організації, що вислали своїх представників на наради до Ню Йорку в дні 27-го березня 1938, хай призадумаються, що вони від себе зробили або роблять для посунення справи вперед, і що вони думають робити, щоб спонукати ввесь український загал в Америці до співпраці із вибраним урядом.

Це питання ставить виконний уряд Українсько-Американського Виставового Товариства вже тепер, коли ще можна всі пляни як слід скласти, підготовити і виконати. Горе буде нам, колиб виконний уряд мусів сказати: „Панове Громадо! Не хочете виконати своєї частини зобовязання, то ми теж звільнені від обовязку його дотримувати".

Жертви належить присилати вже тепер на адресу касієра.

Ню Йорк, 10-го червня, 1938.

Дмитро Галичин, голова; **Микола Мурашко**, касієр; **Д-р Семен Демидчук**, секретар.

Адресувати:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer, P. O. Box 1014, Church Street, Annex, New York, City.

...школи говорив о. С. Милянич. А потім наступила програма свята, яку виконали діти під проводом свого вчителя п. Івана Онушканича. Були деклямації й співи. Виступали старші діти і молодші. При іспиті, який переводив о. Милянич, діти добре иописалися, бо добре читали і писали та давали добрі відповіді. Родичі, що прийшли численно, були з цього свята дуже задоволені.

Ще додам, що наш учитель працює в громаді 8 років. Зорганізував чоловічий хор з 24 співаків, який здобув собі добре імя. Співав двічі через радіо в Гейзелтоні та виступав у Сентралії, Сейнт Клер і Мекаду. **Присутній.**

Фальшива дорога.

Вони танцюють. В одному менті він зідхає важко й каже:

— Ох, панно Галю, кобі я знав дорогу до вашого серця!...

— Якщо ви думаєте, що вона веде по моїх пальцях, то дуже помиляєтеся — відповіла вона гостро.

Ріжниця.

Два леґіонери чужоземної леґії сидять у коршмі. Один із них питається:

— Чому ти вступив до леґії?

— Бо не маю жінки і люблю війну.

— А я навпаки: маю жінку і люблю спокій — відповів другий леґіонер.

ЧЕСТЕР, ПА.

Товариство „Запорозька Січ", від. 388., повідомляє всіх своїх членів і членкиць, щоби прибули всі як один до Українського Народного Дому, 4 Ward ул., і заманіфестували враз із другими відділами і Товариствами проти окупантів Нашої Рідної Батьківщини і дорогого Проводиря Евгена Коновальця, котрого ворожа сила забила.

Отож ми всі, члени і членкиці, **прийдім на день 26. червня, в годині 3. пополудні** і покажім свою любов за братом Евгеном Коновальцем, без ріжниці, якого ми переконання релігійного. Будьмо усі, як один, разом!

КОМІТЕТ: **Петро Гливяк**, предс.; **Йосиф Бринґілевич**, секретар; **Іван Михальцевич**, касієр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О.

В память полк. Е. Коновальця.

Заходом братніх відділів ОДВУ відправлено в неділю, 12. червня, в обидвох церквах панахиди по бл. п. Евгені Коновальцеві. Зо сльозами на очах наші пароxи передали свому вірним сумну вістку про смерть великого сина України й піднесли його заслуги для української нації.

В укр. гр.-кат. церкві по панахиді, переведено збірку на визвольну боротьбу, яка принесла коло $50.

В суботу, 25. червня, відбудеться в У. Н. Домі жалібна академія в честь полк. Коновальця. Старанням відділу ОДВУ ч. 8 скликано в середу, 15. червня, представників усіх товариств, братств і організацій на спільні наради, якими проводив гр. Іван Попович, голова окр. управи ОДВУ. Обговорено справу академії і збірки на визвольну боротьбу. Вибрано комітет до переведення академії, в склад якого ввійшли: Морозович, Павлишин, Шмагала, Ярош, Ева Лялюк, Катерина Габрієвська й Степанія Палівода. Цей комітет стає працювати разом з екзекутивою ОДВУ. Рішено виробити збіркові листи і піти за збіркою поміж нашим бізнесменів.

Збори відкрито й закрито двохвилевою мовчанкою.

Деякі організації не вислали своїх представників на ці збори. Памятаймо, що українська байдужність усе була нашим прокляттям і наносила нам багато шкоди. З нею треба би вже скінчити!

М. Ярош.

КЛІВЛЕНД, О.

Протестаційне віче.

Заходами місцевих відділів С. У. А. і злучених українських жіночих організацій відбулося 4. червня протипольське протестаційне віче. Зокрема скликано віче для запротестування проти припинення діяльности Союзу Українок і закриття жіночих часописів „Жінка" й „Українка".

Віче відкрила пані Катерина Мураль, взявши присутніх повстанням з місць віддати пошану памяті полк. Евгена Коновальця. Про польські наступи на українське життя в краю говорила пані Марія Розоміло - Періг з Йонґстави, О. А головний реферат виголосила панна Марія Бек з Дітройту, Міш. Вона говорила про працю Союзу Українок в Рідним Краю. Закликала теж до жертв для цеї організації. Зібрано $45. Потім промовляв о. М. Запаринюк, а по нім говорила пані Софія Когут. Резолюції прочитала анґлійською мовою пані Степанія Палівода. Резолюції вислано до представників ріжних держав. Віче закінчено відспіванням національного гимну.

Катерина Мураль, голова; **Степанія Палівода**, **Анна М. Кипер**, секр.

МЕЙЗВИЛ, ПА.

Памятаймо за Рідну Школу.

Дня 13. червня відбулося закінчення шкільного року в школі при церкві св. Івана Хрестителя. Про вагу рідної

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. Я., Ню Йорк, Н. Й. — У справі висилок грошей на села: Очевидно, що треба висилати. І то якнайбільше. Кожний цент скріпляє там нашу силу. Певно, що там є школи, але не українські. З польських шкіл не вийдуть діти з таким знанням, якого треба, щоб вони були добрими, чесними, завзятими і патріотичними українцями. Тому треба виховувати тих дітей в іншій школі, а старших поза школою. Треба влаштовувати „Дитячі садки", ріжні курси позашкільного навчання, треба закладати бібліотеки і т. п. А на те все треба грошей.

WPA ПОМАГАЄ ДІТЯМ КАЛІКАМ

Будовою, проектами здоровля й освіти Адміністрація Поступу Праці дала багато користей дітям калікам по цілім краю. Десятки тисяч молоді дістали поміч; багато з них завдячують установі WPA поправу свого здоровля чи повне виздоровлення.

Робітники WPA зробили сталі уліпшення, які поширили можливість до найважніших услуг для дітей калік. Вони збудували шпиталі, клініки, купанки, школи й інші приміщення для збільшення можливостей і поширили вигляди помочі, давані ріжними стейтами.

Шпиталь Кери Тингли для дітей калік у Гат Спрингс, Ню Мексико, котрий минулого року докінчила WPA, це один з найкраще уладжених осередків здоровля в Злучених Державах. Його поміст рівняється розмірові приблизно двох акрів і так збудований, що можна надбудувати ще один поверх без нарушення його архітектури, еспансько-кольоніяльної краси. Там є чимало ріжних приладів, що збільшують нагоди до лікування чи успішної помочі тисячам дітей цього і будучих поколінь, з відділом хірургії, приладом до пересвітлювання („екс-рей"), залізним легенем, кріслами на колесах, ілюмінаційними лямпами й іншими модерними приладами.

Робітники WPA збудували новий відділ у Шпиталі Меморіял Джеймса Виткомба Рілея в Індіанаполісі, Індіяна, де зладжено лікувальну купанку, найкращу в тій околиці, з чого користають діти кількох околичних стейтів. Інструктори пливаки WPA і поміч здоровлю, що працюють у купанках, дають додаткові услуги навчанням штуки пливання як способу до побудження енергії і вживання спаралізованих мязів через підводне лікування.

Діти каліки стейту Вест Вірджінія матимуть значно уліпшені приміщення по викінченні будови Шпиталю Морис Меморіял у Милтоні, на площі, записаній місцевим філянтропом для їх опіки і лікування. Підчас викінчування нового будинку діти перебувають у будинках Мориса, котрих не будуть валити, але останується там на стало. WPA призначила вчителів до шпиталів для навчання недужих простих ручних робіт.

Дім Бети Батач у Лонгпорті, Ню Джерзі, де інший будівельний проект WPA збудував нове крило, перетворено в „гаряче купелеве місце на западі", а саме по викінченні там же знаменитої лікувальної полонки. Кажуть, що це одинока полонка в Америці, де вживають морської води, що має в собі складники, дуже корисні для хворих на параліж.

В місцевості Делтон, Огайо, WPA збудувала льокаль при публичній школі Гормона для дітей калік, де знаходиться друга водна лічниця в роді купанки.

Це тільки деякі з видніших будівельних проектів, на котрих робітники WPA виконують працю для душевного задоволення, через несення помочі недужим і поправу відносин серед фізично немічних дітей.

Однаково важною услугою є та, котру віддають умові чи професійні робітники. Кількатисяч лікарів, доглядачок і медичних помічників працюють під проводом WPA по клініках, шпиталях, школах та провірених осередках на проєктах для калік. У деяких школах і шпиталях існують музичні курси для тілесних вправ хворих мязів через уживання інструментів. Інструкцій пливання і взагалі способу купання уділяє кваліфікована медична служба. Навчають мистецтва і ручних робіт, але вибирають найпростіші, щоб їх ніжні, звихнені чи спаралізовані рученята могли виконати.

УВАГА! УВАГА!

УКРАЇНЦІ В ЕМБРИДЖ, ПА., І ОКОЛИЦІ!

СТАРАННЯМ ОБОХ ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД І ВСІХ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ З ЕМБРИДЖ, ЛІТСДЕЙЛ, КОНВЕЙ І АЛІКВІПИ

— відбудеться —

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ

ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 26. ЧЕРВНЯ 1938.

В SENIOR HIGH SCHOOL AUDITORIUM,
8th & Park Road.

Початок точно 3. год. пополудні.

На вічу будуть говорити місцеві і позамісцеві бесідники.

Українська Громадо! Чи чуєш ти той страшний стогін твоїх братів під ляцьким обцасом? Прийдіть і піднесіть свій грімкий голос в обороні українського народу на рідних землях. — **Комітет.** #144

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Отсим повідомляємо всіх громадян у Джерзі Ситі, що боси на Націоналістичний Здвиг, який відбудеться 26. червня 1938., будуть відходити з Фліт улиці коло Народнього Дому. Хто з громадян хоче їхати, нехай прийде точно на 1. годину пополудні коло Народного Дому, звідки боси в означений час відїдуть до Спрінгфілд.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Сестр. Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудуться в неділю, 26. червня, в галі церковній. Проситься всіх членкиць прибути на ці збори, бо будемо мати важні збори зо звітом з пікніку. Також пригадується довгуючим, щоби вирівняли свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Домініка Романович, рек. секр.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВИЗНАЧНИЙ ГРАЧ.

Одним з грачів, що виринув на овиді спорту цього року як метеор, є Генрі Борови, з бейзболової дружини Фордгемського університету в Ню Йорку.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Відчит представника „Просвіти".

Дня 22 травня и. р. відбувся у нашій місцевости відчит представника „Просвіти", п. Михайла Дудри. Перед відкриттям місцевий дяковчитель Г. Лесюк відспівав зо своїм хором дві пісні: „Далека ти, а близька нам" і „Чого мені тяжко". Після цього предсідник А. Беднарчик відкрив відчит коротким словом та, привитавши бесідника, представив його публиці. Публика зустріла бесідника рясними оплесками.

П. Дудра розпочав свою промову тим, що передав коротку історію заснування т-ва „Просвіта", яка отсе святкує 70-літній ювилей свого існування. Потім перейшов до зясування тих течій у нашій суспільности, які ще далі стримують розвиток нашого народу та з якими мусить боротися „Просвіта". То тих течій належить москвофільство, яке в нинішніх часах прибрало форму большевизму. Говорив також про переслідування польською владою, що своїми жорстокими розпорядками старається задавити всякий прояв поступу в нашім суспільнім житті. Нині польські тюрми переповнені українським квітом.

Та, не звертаючи уваги на москвофільство і польські перешкоди, розвій нашого народу поступає великими кроками вперед. Наш нарід навіть на Лемківщині нині поробив великі поступи в напрямі національної свідомости. Він завзято й витревало бореться з тими всіми перешкодами й вперто йде вперед назустріч кращій долі, в напрямі самостійної, незалежної, соборної Української Держави. Далі закликав бесідник, щоб виходці в Америці прийшли з поміччю братам-лемкам у їх національних змаганнях. Бо брати лемки це одні з найкращих українських синів, які віками на заході спинюють ворожу навалу і не дають чужим силам винародовлювати наш нарід. Його промову слухачі нагородили рясними оплесками.

Предсідник Беднарчик подякував п. Дудрі за гарну промову і закликав присутніх, щоб зложили жертви на визволення Лемківщини. По жертви пішли два молоді хлопці: Н. Беднарчик і П. Качмарський. Збірка принесла $42.35. Розходу було $7.35. До комітету О. О. Л. вислано $35. Відспіванням „Ще не вмерла Україна" закінчено цей цікавий відчит, який лишиться довгий час у памяті тих, що його чули.

Зложили по $5: Молодечий Клюб, Укр. Амер. Громадянський Клюб, А. Беднарчик; В. Качмарський (старший) $2; по $1: М. Добрянський, Ю. Датків, Й. Харко, В. Голей, Т. Ґолембовський, Н. Шопяк, П. Кухар, Марія Беднарчик, Н. Ковальчук, В. Петрів, Й. Петрик, П. Качмарський, В. Качмарський, В. Качмарський (мол.); по 50 ц.: Іржа, М. Костина, Анна Ґолей, І. Струса, М. Ґолей, В. Голота, М. Потеребушка, Марія Бурин, Текля Кіт, А. Кірилюк; дрібними $6.35.

За комітет відчиту: **Атанас Беднарчик**, предсідник; **Михайло Ґолей**, секретар.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З ПЯТКОВИ РУСЬКОЇ, ПОВІТ ДОБРОМИЛЬ.

Знаю, що я не є добре знаний моїм односельчанам. До Клівленду прибув я в серпні 1936 р. Але подаю, що я працював у краю разом з нашими рідними, щоб мати в нашім селі наш власний Народній Дім. Та не могли ми дістати на те дозволу від польської влади. Аж тепер написали мені, що такий дозвіл по трудах таки дістали і вже зачали будову. Не можуть дати собі ради з дахом, бо домівка велика: 13 метрів довга, 10 широка і 4 висока. І тому написали до нас, щоб ми тут зібрали їм якусь допомогу. Щодо мене, то я зібрав уже $20, але тут наших односельчан нема. Тому прошу краянів, щоби були ласкаві допомогти тому доброму ділу. Жертви можна слати до комітету Рідної Школи в Пятковій Руській, повіт Добромиль, на руки Станислава Яреми. Думаю, що ніхто не відмовиться від такої жертви. Слава Україні!

Василь Жук,
1155 W. 9th St., Cleveland, O.

ПОЛОЖЕННЯ ФАРМЕРА НАЙКРАЩЕ ВІД 8 ЛІТ.

Департамент рільництва в Отаві є тої думки, що канадійський пшеничний фармер знаходиться тепер у найсильнішій фінансовій позиції за останніх вісім літ, хоч ціна пшениці почала тепер падати. В канадійських магазинах є лише 36 міліонів бушлів пшениці й заповідається гарний урожай, який принесе фармерові 75 центів до 1 доляра за бушель. Один добрий урожай приверне економічну силу степовому заходові. Теперішній упадок ціни пшениці приписують виглядам на гарний урожай у цілій північній Америці.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

У Брукліні, Н. Й., помер дня 10. травня член Тов. ім. Богдана Хмельницького під покр. Пресв. Тройці, від. 158. У. Н. Союзу,

ІВАН ВОЗЬНИЙ.

Прожив всього 51 років. Покійний походив з Галичини, з села Городниця, пов. Гусятин. За життя покійний цінив понад усе змагання дорогої нам Батьківщини, бо в слушних випадках був нераз першим основателем і жертводавцем.

Похорон відбувся 13. травня. В похороні взяли участь члени згаданого Тов. в злуці з членами ОДВУ ч. 43, бо він там також належав. Вони віддали останню прислугу та відпровадили його тіло на вічний відпочинок. В. Й. П.

Уряд від. 158 У. Н. С.

Журба.

— Не маю ні хвилини спокою. Постійно журюся, як посплачую свої довги.

— Це ще не таке лихе. Я журюся постійно, в кого міг би я ще зробити довг.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ. (24)

Слова Улпа вкололи старого Голма до живого. Мов опарений, він скочив на ноги й, не промовивши ні слова, скопив дрючок і завадив ним Улпа по голові. Притім він заговорив: „Смерть кожному, хто захоче образити, або скривдити нашу найвищу жрекиню. А ти, Улпе, можеш урятуватися від жертви лиш тим, коли вчас постараєшся про якусь іншу людську жертву".

Улп побачив, що це не жарт. Зриваючись поспішно, він вибіг з колиби. Тепер його дикий ум почав працювати в тому напрямку, щоб якнайскорше здибати якусь іншу людську жертву та в той спосіб самому уникнути смерти. Голм не гнався за ним. Поволі він вийшов надвір і, побачивши, що на дворі вияснилося, дав приказ рушати далі в дорогу.

Цей гурт не йшов іще дуже довго, коли його провідник рухом руки всіх нагло зупинив і приказав їм бути тихо. Він зачув десь недалеко якийсь шелест, який міг віщувати небезпеку. Миттю всі дикуни спинились і притаїли віддих. Кругом була така тиша, що можна було зачути дьобання птахів і тріскіт галузок під їх дрібними ногами.

Цей шелест походив від ніг Дика і Дока, які блукали по нетрах в надії добитись назад до цивілізованої станиці. Не маючи поняття про найменшу небезпеку, хлопці трохи залякані, але цілком не перелякано, йшли вперед просто в пащу притаєним дикунам. І то таким дикунам, що саме шукали якоїсь людської жертви, щоб нею задобрити свого бога.